

26 października obchodzimy Światowy Dzień Donacji i Transplantacji.

Taki dzień ma promować świadome dawstwo narządów, szpiku oraz krwi

W Polsce organizatorem akcji jest Dawca.pl, który wiedzę propaguje dzięki plakatom na uczelniach wyższych i aplikacji na Facebook pod tytułem „Czy to Cię boli?”

Celem akcji jest promocja transplantologii, zwrócenie uwagi na noszenie oświadczenia woli i fakt możliwości przekazania narządów po śmierci (donacja). Celem nadrzędnym jest podniesienie poziomu wiedzy polskiego społeczeństwa na temat procedur przeszczepiania tkanek, komórek i narządów, a w efekcie wzrostu powszechnej akceptacji dla tych procedur.

Ideą święta jest promowanie świadomego dawstwa nie tylko narządów i krwi, lecz także szpiku i krwiotwórczych komórek macierzystych. Leczenie za pomocą przeszczepów jest możliwe tylko przy wysokiej świadomości społeczeństwa oraz współpracy wielu osób, w tym: dawcy, biorcy i specjalistów. Każdy z nas może być częścią tej metody - każdy z nas może okazać się potrzebującym biorcą, każdy z nas może zostać dawcą. Niestety w Polsce nie wzrasta liczba donacji. Np. odsetek transplantacji nerek od żywego dawcy w odniesieniu do ogółu przeszczepów tego narządu stanowi w Polsce zaledwie 5 proc., podczas gdy w Stanach Zjednoczonych 30 proc., a w Holandii - 50 proc.

Światowy Dzień Donacji i Transplantacji to znakomita okazja, aby uczcić wszystkich Dawców i ich Rodziny, podziękować Transplantologom i wszystkim związanym z procesem transplantologii, których ciężka praca pomaga w ratowaniu życia i poprawianiu jakości życia wielu ludzi.

TRANSPLANTACJA

TRANSPLANTACJA

TWOJE TAK MA ZNACZENIE

KOMÓRKI
Przeszczepienie krwiotwórczych komórek macierzystych szpiku

TKANKI
Przeszczepianie tkanek własnych lub obcej osoby

NARZĄDY
Chirurgiczne przeszczepienie narządu pobranego od dawcy do organizmu biorcy

Legion Bohaterów - dołącz do nas!

PORTAL LEGION www.legionhdk.pl

Transplantologia - co to jest?

Transplantologia to dział medycyny zajmujący się przeszczepem zarówno komórek, tkanek jak również całych narządów. Jest to niezwykle złożony proces medyczny polegający na pobraniu od dawcy niezbędnego do przeszczepu materiału, właściwym zabezpieczeniu go, jak również w wielu przypadkach rozdzieleniu pomiędzy konkretne ośrodki transplantacyjne. Z drugiej strony znajduje się potencjalny biorca, który musi zostać odpowiednio przygotowany do transplantacji. Składa się na to zarówno szereg badań i zabiegów przygotowujących organizm do przyjęcia narządu lub tkanki jak również późniejsze leczenie mające za zadanie ograniczenie do minimum ryzyka odrzucenia przeszczepu.

Prekursorem współczesnej transplantologii był A. Carrel, który na początku XX wieku opracował technikę zespolenia naczyń. Przez szereg lat przeprowadzono na świecie wiele niestety nieudanych prób przeszczepu nerki. Prace badawcze i analizy przeprowadzanych transplantacji w końcu pozwoliły stwierdzić, że dotychczasowe niepowodzenia związane były z brakiem zgodności organizmów dawcy i biorcy. W 1954 roku dokonano w Stanach Zjednoczonych pierwszej, udanej operacji przeszczepienia nerki człowiekowi. Od tej pory na świecie wiele ośrodków transplantacyjnych zaczęło przeprowadzać udane przeszczepy różnych narządów. Równoległe na szeroką skalę trwały badania dające podstawy do rozwoju immunologii transplantacyjnej. Wraz z postępem medycznym w tej dziedzinie zaczęły pojawiać się kolejne możliwości, chociaż współczesna transplantologia nadal boryka się z różnego typu problemami. Są to bowiem niezwykle skomplikowane procesy pojawiające się szczególnie przy przeszczepach genetycznie różnych od organizmu biorcy, gdzie niezbędne jest dostosowanie jego układu odpornościowego poprzez modyfikację czynności układu immunologicznego.

Transplantologia w Polsce

Historia transplantologii klinicznej w Polsce sięga lat 60. Pierwszy przeszczep nerki od dawcy zmarłego miał miejsce w styczniu 1966 roku w Warszawie, a od żywego – w 1966 r. we Wrocławiu. Przełomem w polskiej transplantologii był rok 1983, kiedy po raz pierwszy zastosowano cyklosporynę (lek immunosupresyjny), aby zapobiec odrzuceniu przeszczepu. Pierwszy udany przeszczep serca miał miejsce w Zabrze w 1985 r. W 2006 r. w Trzebnicy dokonano pierwszej transplantacji kończyny górnej, natomiast w 2013 r. w Gliwicach przeszczepiono twarz.

Polską transplantologię nadzoruje Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne ds. Transplantacji POLTRANSPLANT, które powstało w 1996 r. W 2016 r. liczba dawców zmarłych (u których stwierdzono nieodwracalne uszkodzenie mózgu) w Polsce wyniosła 677, z czego dawców rzeczywistych, od których pobrano narządy i/lub tkanki, było 544. W sumie dokonano niespełna 1500 przeszczepów narządów. Najczęściej przeszczepiano nerkę, wątrobę, serce, rzadziej nerkę i trzustkę jednocześnie bądź samą trzustkę oraz płuco. W blisko 1200 przypadkach przeszczepiono rogówkę.

Transplantologia a etyka

W większości krajów żyjącym dawcą narządu może być wyłącznie osoba spokrewniona genetycznie czyli rodzice lub rodzeństwo. Najczęściej są przeszczepiane jednak narządy pobrane ze zwłok za zgodą dawcy. Wyróżnia się zgodę bezpośrednią czyli poprzez świadome wyrażenie woli lub domniemaną - jaką jest brak sprzeciwu wyrażony za życia.

Ponieważ transplantacja wymaga optymalnego dopasowania organu dawcy i biorcy na całym świecie istnieją ośrodki oraz organizacje posiadające bazy danych jak również koordynujące i wspierające działania związane z przeszczepami.

W 1995 roku została uchwalona Ustawa o pobieraniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów do przeszczepów. Polska Ustawa Transplantacyjna powstała w 2005 r., a obecnie obowiązująca – w 2006 r. (znowelizowana m.in. w 2009 i 2017 r.). Ustawa określa, kto i w jakiej sytuacji może być dawcą, a także kto ma prawo pobierać oraz wszczepiać organy. Transplantacja znajduje poparcie w większości religii.

Mariola Ptaszyńska